

„Soča“ izhaja vsak petek in velja do pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 1.40
Pol leta 2.20
Četvrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „glasnicah“ se plačuje za navadno trislopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 " " " " 2 "
6 " " " " 3 "

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 18, L., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4, II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Dolalcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako se oglase pri opravištvu.

Občni zbor „Katoliškega društva za Goriško“.

Kako dobra misel je bila ona, ki je vodila vitez dr. Doliaca, naj bi se „Circolo cattolico“ ponovil in pomladil, vidi se iz pihanja „Corrierovega“ proti katoliškemu društvu in posebno proti njegovemu katoliškemu verskemu značaju. Dokler ima „Katoliško društvo“ nasprotnika v „Corrieru“, ki zagovarja „najliberalnejša načela“, naj bo prepričano, da hodi pravo pot; ako bi je začel liberalni list hvaliti, tedaj bi moralo svojo vest izpraševati, da bi spoznalo, v čem se je pregrešilo.

Včeraj ob 10^{1/2} uri predpoludne zbralo se je v pritlični dvorani grofinje Matilde Coroninijeve do 50 gospodov svetnega in duhovskega stanu, iz mesta in z dežele, slovenske in italijanske narodnosti. Lepo je bilo videti, da je bil svetni stan krepko zastopan; upamo, da pri bodočem občnem zboru bo število uže precej zdatnejše. Predsednik dr. Doliac odpre zborovanje, pozdravi navzoče s kršanskim pozdravom ter pojamni, da društvo se je ustanovilo pred 14 leti in da je vedno na to delalo, da bi na katoliški podlagi družilo slovenske in italijanske rojake v skupno delovanje po katoliških načelih. Neugodno razmere so ovirale, da namen se ni mogel popolnoma doseči, pa društvo je ostalo vedno zvesto svojemu načelu: za vero, dom, cesarja. Društvo se drži strogo katoliških načel, katerim podreja vse druge namene in po katerih uravnjuje svoje delovanje. Pri občnih zborih v mestu govori se večinom italijanski pa tudi slovenski; pri mesečnih shodih v obeh jezicih, pri zborih zunaj mesta v Furlaniji le italijanski, v slovenskem delu dežele pa le slovenski.

Tajnik profesor Alpi prebere odborov predlog: naj občni zbor naloži prihodnjemu odboru, da bo uspešno delal na to, da se bodo med goriškimi obrtniki in trgovci praznovala nedelje in prazniki. Predlog se enoglasno sprejme. Kratek razgovor nastane glede načina, kako naj bi odbor med drugim to izvrševal. G. Vervega meni, naj bi se stvar izročila posebnemu odseku. Ko predsednik omeni, da društvo nima odsekov, ampak le en odbor, popusti govornik svoj predlog. Tajnik prša, ali bi bil zbor s tem zadovoljen, da bi se imena onih trgovcev in obrtnikov, ki bodo spoštovali dneve Gospodove, objavljala v listih. Višji duhoven oglejski Anton Veliscig toplo priporoča ta navet in zbor ga sprejme. Prof. Alpi nasvetuje, naj bi se taki drušveniki izključili, ki bi z delom onečastili dan Gospodov. Predsednik pravi, da to se po sebi razume, in zbor odobri predlog.

Potem pride na vrsto odborov predlog, naj bi se uvedli mesečni shodi, ki naj bi bili vsak zadnji četrtek meseca, pri katerih naj bi se razpravljala razna domača prasanja, ki zadevajo katoliško življenje in načela. Pri teh shodih smel bi vsakdo govoriti o predmetu in v jeziku, katerega bi osem dni prej naznanil predsedništvu, da bi moglo to o pravem času objaviti vabilo in program mesečnemu shodu. Predsednik poudarja, da taki shodi bi bili velike koristi, ker bi v mnogih ozirih kazali odboru pot, katero naj hodi, in predmete, s katerimi naj se peča. Na Veliscigevo prasanje, kako bi zvedeli drušveniki, ki ne bi mogli priti k shodu, o stvareh, ki so se pri njem obravnavale, odgovoril je predsednik, da to bi se godilo po listu „L' Eco del Litorale“, ki bi tudi vabila prinašal. Profesor Sessich nasvetuje, naj bi slovenskim udom bila „Soča“, kar je italijanskim „L' Eco“. Veliscig omeni, da tudi on je nameraval to reči, na kar se vsi nasveti sprejmejo. Castelitzev predlog, da bi se shodi ločili v slovenske in italijanske, ni obveljal. Predsednik je naprosil navzoče ude, naj bi se kateri pripravili in oglasili za prvi mesečni shod, ki bo zadnji četrtek meseca februarja.

Društveni odbor se pooblasti, da sme znižati letnino revnim drušvenikom, ki za to prosijo, do polovice, posebno onim z dežele. Letnina znaša 1 gl. 20 kr. Sprejme se enoglasno adresa do sv. očeta papeža in sicer se odobri uže sestavljena adresa, katero je tajnik prebral. Profesor Sessich stavi nasvet, naj se adresa objavi v „Ecu“ in v „Soči“; nasvet se sprejme enoglasno. Predsednik je pozneje poročal o dru-

štvenem denarnem stanju. Na to so sledile volitve, pri katerih so bili izvoljeni: predsednik vitez dr. Doliac, podpredsednik dr. A. Gregorič, tajnik prof. D. Alpi, denarničar g. Anton Bombig, dalje odborniki in namestniki gg.: Vervega menjalec, baron Sommaruga, dr. Ferd. Rojic, stavbeni svetovalec vitez Baubella, učitelj Valentin Kanceler in Fr. Casteliz. Ob 11^{1/2} je bil s trikratnim živio — in evviva — klicem na Njegov Veličanstvo presvitelega cesarja sklenjen zbor, ki naj bi bil začetek čvrstega delovanja za kršanska načela proti vsemu, kar se križa boji ali sramuje.

Kaj piše nemški modrijan Hartmann o naših razmerah.

V minoletem letu seznanili smo bili naše čitatelje s člankom, ki je bil izšel v nekom nemškem listu ter je razmatroval osobito naše slovenske razmere. Danes nam je podati prijateljem „Soče“ nekoliko črtic iz peresa nemškega filozofa ali modroslovca Hartmann, kateri je v obširnem sestavku obravnaval vprašanje o bodočnosti Nemcev v Rusiji in Avstriji. Razume se samo ob sebi, da ne moremo priobčiti v našem listu celoga zanimivega sestavka Hartmannovega, ker je preobširen; seznaniti hočemo „Sočine“ čitatelje le z onimi nazori, katere je objavil Hartmann o bodočnosti in razmerah avstrijskih Slovanov sploh, tedaj tudi Slovencev. A še pri tem oziruti se moramo osobito na oni del sestavka, ki se peča z avstrijskimi Jugoslovani.

Hartmann modruje tako-le: Nemce v Avstriji je neobhodno potrebno nazaj potisniti in to v korist Nemčije same, kajti v slučaju, da bi se unela vojska med Rusijo in Nemčijo, more naslednja zaveznika iskati le v Avstriji. Zanesljiva zaveznica Nemčiji bo de Avstrija pa le tedaj, ako se dajo Slovanom vse pravice kakor drugim narodom. To je pa zopet le tedaj mogoče, ako postane Avstrija zahodno-Slovenska federativna država. Inače bi Slovani, tako sodi Hartmann, nehoté se ozirali na mogočno Rusijo in to bi bila največja nevarnost Nemčiji. „In ko bi se Rusiji, nadaljuje Hartmann od besede do besede, posrečilo napraviti v Avstriji občno slovensko ustajo (ki bi bila le posledica zatiranja tega plemena) in urediti panslavistično idejo (vsleslovansko misel), imeli bi mi Nemci v tem panslavističnem velikanu soseda, ki bi nas zmastil, in tomu nasproti bili bi brez zaveznika. Ko bi se pa ta slovenska država še zjednila s Francijo, zmleli bi nas ti sovražniki ter med se razdelili. Radi tega morajo se avstrijskim Slovanom vse pravice podeliti, zagotoviti se jim mora njihova narodna individualiteta, da se panslavizma obvarujejo. Hartmann svetuje celo, da se morajo avstrijski Nemci Slovanom na milost in nemilost izročiti in da se mora pričeti poslovanjenje države (ali kali? Pis.), ki je popolnoma razumljivo.

Da se Nemci v Avstriji že zgublajo, kažejo najbolje razmere na Ogerskem. Tam menda nobenemu več na misel ne pride, da je še mogoče protiviti se pomadjarevanju Nemcev. Isto tako mora vsakdo pripoznati, da je mogoče madjarsko gospodarstvo na Ogerskem odstraniti le s pomočjo brezozirne slovenske večine. Opravičeni strah pred Slovani in ne pred Nemci sili tudi strastne Madjare do takega osornega postopanja proti drugim narodnostim, a dvomljivo je, da bi se madjarski četrtinki posrečilo nemadjarske narode pomadjariti prej, nego se prebuci obče slovenska ideja. Hartmann je uverjen, da Madjari v tem niso dovolj čvrstih nog ter da Slovani jim povrnejo enkrat z obilnimi obrestmi njihove ljubeznivosti, dočim bodo morali Nemci, ako jih sploh še kaj preživi sedanje brezozirno pomadjarenje, na milost in nemilost udati se Slovanom.

„V izhodnem delu države“, pravi Hartmann, „sti deželi Galicija in Bosna brezdvobeno slovenski, pa tudi v deželah takozvane nemške zveze, o katerih sanjajo Nemci še vedno, da jih zopet pridobijo, je večina slovenska, izvzemši Tirole in nemški otok na Dunavi. In ko pride ta večina do spoznanja svoje

moči, razdobi nemško gospodstvo isto tako kakor v Čehih... Sedanje nenaravno raskosanje jugozapadnih Slovanov, ki govori jo isto narečje, v Dalmacijo, Hrvaško, Istro, Kranjsko itd., ni mogoče dolgo ohraniti ter se bo moralo umakniti pod nezrušljivim pritiskom narodne vzajemnosti ožji zvezi v kateri koli državno pravni obliki. Naravna luka teh jugozapadnih slovenskih skupin je Trst, ki ni niti nemško niti italijansko mesto, temuč slovensko mesto, ki bo imelo vedno bolj čist slovenski značaj“....

Dogodjaji v Avstriji pouzročili so, nadaljuje Hartmann, da nemško-liberalna stranka ni več mogoča, kajti ona se je udala političnim idealom brez ozira na realne državne potrebe. Nemško-liberalna stranka se jako moti, ako misli, da mora Habsburška cesarska hiša braniti le nemške interese, slavnoista mora se temveč ozirati na to, da obvaruje in pomnoži velikost cele države, ki je večinoma slovenska. Toda ne le to, temuč ozir na zunanjo politiko sili vsako avstrijsko vlado, da je Slovanom v narodnem oziru popolnoma pravična. Ta politika je za Avstrijo in Nemčijo najvažnejše vprašanje (Lebensfrage) in ima namen odvrniti Slovane od panslavizma.

Dalje razpravlja Hartmann Poljake razmere in zadeve in svetuje Nemčiji, naj Poljake v Posavini (Posen) prej ko mogoče ponemči, da se tako odškoduje za zgube nemškega življa v Avstriji. Toda sem nočemo nemškemu modrijanu več slediti ter prepučamo navedeno našim čitateljem v pretres in nadaljno razpravo. Iz lehko umljivih razlogov ne moremo tukaj dalje razpravljati, kaj je na tem resnica, kaj bo kajen pred Slovani, kaj plod modroslovske domišljije itd. Kdor naše razmere pozna, temu bo to že itak brzo jasno. Vsekako pa je za nas važno, da poznamo mišljenje resnega Nemca o nas in naši bodočnosti.

Slavna deželna vlada za vojvodino kranjsko in njeno slovenske glasilo imenovano „Ljubljanski List.“

V zadnji številki prinesli smo popravek, ki nam ga je poslal deželni predsednik za vojvodino kranjsko, baron Winkler, z ozirom na to, kar smo pisali o ljubljanski deželni vladi in njenem slovenskem glasilu v 2. številki letošnje „Soče“. Po našem prepričanju nismo bili dolžni sprejeti popravka v vsem njegovem obsegu, ker ni odgovarjal v vsem zahtevam §. 19. tiskovne postavé, na katero se je skliceval gospod deželni predsednik kranjski. Sprejeli smo ga iz časnikarske liberalnosti, ki dopušča, da vsakdo sme izraziti svoje mnenje v nekih mejah; naj se ono ujema s poglobitimi načeli lista ali ne. V tem slučaju si list naravno pridržuje pravico, da dostavi svoje opombe in popravke, kakor se mu zdi primerno. Radi bi bili, da bi nam ne bilo treba dostavljati opomb k onemu dopisu, ki smo ga zgoré omenili, ali sestavljen je tako nepopolno, da daje stvari drugo podobo nego jo ima v resnici, zato si štejeemo v sveto dolžnost, da čitatelje natančneje podučimo o tej zadevi.

Najprej moramo izreči svoje veliko začudenje, kako je to, da deželna vlada kranjska je poslala „Soči“ popravek na stvari, ki so (kakor bome videli) bistveno resnične, a da ni poslala popravka svojemu glasilu, ko je očitno krivo poročalo o deželni vladi kranjski. Ljubljanski listič je namreč trdil, da deželna vlada kranjska nikako ne upliva na gmotno stanje njegovo in njegovega osebata, ter je metal „Soči“ laž v obraz, ker mu ni hotela tega verovati, ker je izjavila, kar je obče znano, kar je naravno, pri takih listih splošno in potrebno. Komu veruje deželna vlada kranjska: nam, ki pravimo, da pisatelji lističevi ne pišejo lačni, ali svojemu glasilu, ki trdi, da vlada nima z njim najmanjšes niti posrednje niti neposrednje, sploh čisto nikake gmotne zveze? Komu

veruje, pravimo, ne kaj akti govore, kajti to vemo, da jezik in pero služita v to, da se resnica zakrije. Ali more deželna vlada tajiti, da listič nje no glasilo, da ona ga ne navdihuje, da ni nič pripomogla k temu, da je listič nastal, da se čisto nič in na noben način ne prizadeva, da bi obstal, da njeno prizadevanje ni imelo niti najmanjše kakršne koli zveze s gmotnim prašanjem lističa in njegovega osebstva? Ali more tajiti deželna vlada kranjska, da listič izhaja brez finančnega koleka? Ali se listu kolek odpušča po kaki določbi, ker je vladno glasilo? ali v plačilo, da vlado zagovarja v vsem, kar mu narodi? V obeh slučajih je plačan. Plačanemu listu sme plačevalec zapovedovati. In ta list je trosil neresnico po svetu, češ da nehvaležna vlada kranjska se za njegov gmotni obstanek nič ne briga in da „Soča“ je torej kairo poročala, lagala. Svojemu listu naj bi bila vlada najprej poslala popravek, potem še le nam; nam gre za resnico, ne pa za zvijačno zvijačanje in cepčenje besedi, za hlapčevsko zmiranje z lažjo, ko ni drugih razgovor. Kateri ljubljčan, kateri Kranjec, kateri človek na svetu, ki pozna razmere, bo veroval, da ljubljanski listič živi od jutranje rose ali pa da mu visoka vlada na Kongresnem trgu v Ljubljani opoludne našteva denar na roko?

Pač malo modra bi bila vlada, ki ne bi mogla podpirati svojih ljubljčanov drugače nego proti pobotnicam, podpisanim v javnem shodu. Ako je ljubljanska vlada res tako otroško nedolžna, neznajoča oblik z dvema licema, kakor trdi slavni listič, bo nam morda hvaležna in ž njo tudi nje zagovornik, ako jej v uk povemo neki izgled, ki ga je prinesel, ako se ne motimo, tudi listič, ali, kakor se vidi, ne da bi bil razumel njegov pomen. V trgovinskem mestu ob jadranskem morji, ki je tako daleč od vojvodine kranjske, da bi rabil višnjegorski polj pet let, predno bi prišel tje, izhaja neki list, kateremu pravi ljudstvo porogljivo „Impertinente“. Sploh se govori, da ta list vzdržuje in širi irredentni duh v Primorju, in imel je vsled tega že mnogo izdatih stroškov. Naročnina dotičnega lista ni majhna, vender se za navadne stroške ni preobila. Pristaši njegovi so sicer pozrtovalni, če je treba odpreti žep, da pride kaj vanj, ali ko je treba segniti vanj, je navadno zaprt. Kako torej pomagati listu, ki je v stiskah? Može menijo, da list podpira splošno korist, da sme torej podporo zahtevati iz splošnih, občinskih naprav. Ali kako pa s pobotnicami? Kdor misli, se zmasi. Nesreča je hotela, da v bližnjem kraljestvu se je prikazala kolera. Trgovinsko mesto moralo se je te morilke varovati. Kaj stori? Ukaže, naj se stranišča polivajo z neko vodo. Za to vodo določi plačilo nad vrednost, tako da podjetnik je imel gotov in velik dobiček. In komu so izročili polivanje? Nekemu možu, ki je podpisaval pobotnice za denar, ki ni ostal v njegovem žepu, ki je šel drugam. Kam je pa šel ta denar? „Impertinente“ ni pisal o njem nikake pobotnice in pred vsakem sodiščem se lahko dokaže, da omenjeni mož je prijel denar in da imenovani list ni prejel iz mestne blagajnice niti vinarja. Tega ni „Soča“ izmislila: to so pisali tržaški in ljubljanski listi, ne da bi bil dobil kateri kak popravek, kolikor je nam znano.

To smo navedli le v izgled, da se more sodnijsko dokazati stvar popolnoma drugačna nego je v resnici. Zato pa pozivljanje ljubljanskega lističa na sodišče, ko trdi, da vlada v gmotnem oziru ne mara zanj, ni vredno piškavega oreha. Na sodišče se skljuje, kdor vé, da je kriv pa da je krivico tako dobro zakril, da sodnijsko ne pride na dan. Razen sodnijske resnice je še druga, katere niti listič ne more zadušiti, če tudi mu vlada ne ugovarja v popravku, kakor bi mu lahko ugovarjala.

Po tem uvodu preidimo k stvari. Gospod deželni predsednik za vojvodino kranjsko, baron Winkler, pravi: „Ni res, kakor piše „Soča“ v zadnji svoji št. 2., da je na Kranjskem ukazano, naj se 1409 slovenskih otrok uči v nemškem jeziku, da ne bo treba 143 nemškim otrokom učiti se v slovenskem jeziku“. Mi pa ostanemo pri tem, kar smo že rekli, da namreč slovenskim otrokom, ki obiskujejo ljubljanske mestne šole, je zapovedano učiti se nemškega jezika od 1. razreda naprej in posluhovati se ga kot učnega jezika od 2. razreda naprej, in sicer zato, ker ljubljansko mesto ni sezidalo nemške šole nemškim otrokom, ali z drugimi besedami, da nemškim otrokom ni treba učiti se v slovenskem jeziku. Resničnost naših besedij potrjuje uradni dokument, ki ga je prebral deželni predsednik baron Winkler v 13. seji deželnega zbora kranjskega 17. oktobra 1884. Iz onega dokumenta razviči se naslednje:

„Gledé poučevanja v jezikih na javnih ljudskih šolah je c. k. deželni šolski svet kranjski z razpisom z dne 8. oktobra 1870, št. 316, z ozirom na zadnji stavek §. 51. državnega zakona o ljudskih šolah, v zvrnitev učnega reda z dne 20. avgusta 1870, št. 7648, naznanil vsem c. k. okrajnem glavarjem in županu mesta ljubljanskega, da je v ljudski šoli na Kranjskem, razven v šolah na Kočevskem in na Fužinah na Gorenjskem, jezik slovenski učni jezik.“ Ta razpis je v narodnem oziru pravičen, a neljub je bil ljubljanskim nemškutarjem, ki so imeli leta 1878 večinno v mestnem starešinstvu ljubljanskem. Po navadni mešti za zastoja ljubljanskega premenil je c.

k. deželni šolski svet za Kranjsko zgore omenjeno naredbo s tem, „da je dne 29. oktobra 1878 pod št. 2067 ukazal, da mora biti na teh šolah nemški jezik zraven slovenskega učni jezik, in sicer takó, da se vpelje kot tak uže v drugem razredu teh šol pri pouku v računstvu, v tretjem razredu pretežno pri pouku ne samo v računstvu, ampak tudi v nemščini kot učnem predmetu, in v gorenjih razredih, lamreč v četrtem in petem, za vse predmete, razven pouka v verstvu in v slovensščini.“ Naravno je bilo, da se je od tedaj naprej poučevala nemščina kot zapovedani predmet uže v 1. razredu.

Tako stale so reči, ko je nastopila na Kranjskem sedanja „dobrohotno neutralna“ vlada, kakorjo imenuje ljubljanski listič, ki je proglasila pravico kot svoj ščit in bojno orožje, ali kot načelo, po katerem se hoče ravnati. Mestno starešinstvo ljubljansko prišlo je med tem v roke slovenske večine, ki je z ozirom na ravnopravnost narodov, razglašeno po Taaffejevi vladi in njenih organih, v svoji seji 31. avgusta 1882 sklenilo, naprositi deželni šolski svet, „naj blagovoli ukazati: 1.) V vseh razredih mestnih šol ljubljanskih za dečke in deklice bodi slovenski učni jezik za vse predmete; 2.) nemški jezik naj se na podlag slovenskega materinega jezika začena — s slovenskim učnim jezikom — poučevati v tretjem razredu.“ O tem sklepu izdalo je deželno šolsko oblastvo „dne 9. junija 1883 št. 447 razpis, s katerim je dovolilo, da se po nasvetu mestnega zastopa na javnih šolah mesta ljubljanskega, začeni od šolskega leta 1883/84, vpelje slovenski jezik kot učni jezik za vse predmete, zaukazalo zajedno, da je začetkom istega šolskega leta, ako se dovelj otrok nemškega materinega jezika oglasi za sprejem v ljudsko šolo z nemškim učnim jezikom, skrbeti za to, da se koj ali ustanovi posebna taka ljudska šola, ali pa da se ustanovijo paralelni razredi z nemškim učnim jezikom na uže obstoječih javnih ljudskih šolah ljubljanskih.“ One točke starešinstvene prošnje, da bi se začela nemščina poučevati še le v 3. razredu, deželni šolski svet o tej priliki ni bil uslišal. Na zopetno prošnjo mestnega magistrata ljubljanskega od 17. oktobra 1883 št. 13.490 sklenil je c. k. deželni šolski svet „v seji 10. januarja 1884 gledé ljudskih šol ljubljanskih: 1.) Da je na teh šolah s poučevanjem v nemškem jeziku kot obligatnem učnem predmetu začeti, kakor želi mestni zastop, še le v III. šolskem razredu; 2.) da zadobi ta naredba za I. razred koj svojo moč, za druge razrede pa zaporedoma, da bi se namreč uže pričeti pouk v nemškem jeziku ne pretrgal; 3.) da mora mestni zastop skrbeti za poučevanje nemških otrok v njih materinem jeziku po dokazani potrebi. Ti sklepi so se vsled povelja naznanili s poročilom 10. febr. 1884 gospodu ministru za uk in bogočastje.“

Gospod učni minister pa je gledé na gori navedena sklepa deželnega šolskega sveta z dne 4. junija 1883 in 10. januarja 1884, št. 238, izrekel naj se gleda na to, da se ob istem času, ko se otvorijo mestne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, otvori vsaj po ena mestna ljudska šola z nemškim učnim jezikom za dečke in za deklice. Zadržaj tega razpisa gosp. učnega ministra je c. k. deželni šolski svet naznanil s svojim razpisom z dne 16. junija 1884, št. 1106, c. k. mestnemu šolskemu svetu ljubljanskemu, ter je od njega zahteval potrebnih podatkov o številu in narodnosti otrok, obiskujočih ljubljanske mestne šole. Ljubljanski mestni zastop je v svoji seji 20. junija 1884 izjavil, da „je vselej pripraven, ustanoviti nemško ljudsko šolo, če bi se izkazala in dognala nje za konita potreba“ ter je svojo izjavo sporočil c. k. deželnemu predsedništvu, ki jo je dobilo 25. junija 1884 (št. 1543Pr.). Ali ker ni mestni zastop ljubljanski med tem ničesar ukrenil ali napravil, po čemur bi se moglo sklepati, da otvori v Ljubljani z novim šolskim letom 1884/85 za otroke nemške narodnosti vsaj prva razreda ljudskih šol za dečke in za deklice z nemškim učnim jezikom; ukazal je c. k. deželni šolski svet z razpisom 12. julija m. l., št. 1324, da morajo, dokler se ne izpolnijo pogoji (?), postavljeni v njegovem razpisu z dne 9. junija 1883 št. 447, dokler namreč mestni zastop ne ustanovi za nemške otroke ali posebne nemške šole, ali pa na sedanjih mestnih šolah potrebnih paralelnih razredov z nemškim učnim jezikom, ostati na teh šolah gledé učnega jezika v veljavnosti določila. razpisa z dne 29. oktobra 1878, št. 2067.

To je oni odlok, katerega ne odobrujemo, katerega pobijamo, kateri ostane večno nepravilen, tudi če se ljubljanska gospoda na glavo postavi. Razvidno je, da zaradi tega mora ostati pri olloku št. 2067, da ne bodo nemški otroci siljeni hoditi v slovenske šole, da jim ne bo treba učiti se v slovenskem jeziku. Slovenski otroci se morajo učiti nemški, da Nemcem ni treba učiti se v slovenskem jeziku. Letos obiskuje ljubljanske mestne šole 2018 slovenskih in 140 nemških otrok; lani je bilo 1462 slovenskih in 89 nemških. Zarad nemških otrok butajo si ti slovenski otroci nemščino v glavo. Ali je to prav? Tega niti minister ni zahteval. Minister je zahteval, naj se istočasno odprejo slovenske in nemške šole. Ker so slovenske šole ob istem času uže poslovale, naravno je, da istočasnost

se ni dala več doseči. Kaj je bilo storiti? Ako so nemške šole postavne in potrebne, siliti je imela vlada, da jih sezida, kdor ima dolžnost, kakor sili z daj. Namesto tega je ustavila slovenski poduk na škodo slovenskim otrokom, da se narodne šole tudi po črki istočasno odprejo. Deželna vlada kranjska bi bila lahko ministrov ukaz drugače izvršila nego ga je, namreč tako kakor ga z daj izvršuje, ko je zapovedala, naj skrbi mesto za šolo obema narodnostima. O potrebi nemške šole tu ne govorimo; „Lj. L.“ je ni dokazal.

Vladin korak od 12. julija p. l. je neopravičljiv in čudno je, kako se dobijo podkupljive duše, ki za dobro plačo tudi take korake opravičujejo, zagovarjajo, hvalijo. Hvala, komur hvala, a resnica naj ne trpi. Če je deželna vlada kranjska v drugih zadevah hvala vredna, jej hvale ne kratimo, gledé tega odloka nam vest ne pripušča, hvaliti jo.

Dopisi.

V Gorici, 22. januarja. — (Občni zbor zdravniškega društva. — Dalje in konec.) Po volitvi novega odbora bil je čas raznim nasvetom. Predsednik dr. Percu pojasni v daljšem govoru, da zdravniško društvo ni stavljalo pretkelo poletje, ko so se delale razne priprave proti koleri, nikakih nasvetov, ker je videlo, da vsi uradi brez razločka so dolali, kolikor jim je bilo mogoče, da bi zboljšali zdravstveno stanje in da bi zaprečili koleri pot v naše kraje. A omenil je, da mrljivost je precej velika v vsej deželi in da je treba skrbeti po določnem načrtu za zboljšanje zdravila na Goriskem. V to svrhu potrebni so po njegovem mnenju natančni podatki o uzrokih mrljivosti in zato želi, da bi vsi društveniki zdravniškega društva sestavljali statistične pregledne o zemljiščih, vodah, stanovanjih itd., ki naj bi služili večjemu delu, katero misli sestaviti o tem predmetu.

Na to je pokazal zboru delo, katero je spisal o onih, ki so umrli v Gorici za nalezljivimi boleznimi in za sušico. Dokaže s številkami, da v istih ulicah in hišah se ponavljajo zgore omenjene bolezni precej pogosto. Percovo delo obsega čas petih let in izraža željo, naj bi tudi drugi zdravniki sestavljali na tej podlagi deželno statistiko. Dr. Zenkovich je pohvalil Percovo delo ter opomnil, da v dosego popolne statistike bi bilo potrebno dodati, ali spada večje število bolnikov na kužnih boleznih v nekaterih hišah na iste stanovale, ali pa so se stanovanci menjali in kolikokrat. Zato meni, naj bi se društveni odbor pečal s tem delom Percovim in naj bi je pri katerem občnem zboru zopet prijavil.

Dr. Babarovich je predlagal, naj bi bili občni zbori za naprej ob 3 popoldne; predlog se sprejme. Dr. Aron Luzzatto obžaluje, da mnogi društveniki niso udeležili občnega zbora ter meni, da je temu kriva edino le neprilika ura. Izraža željo, naj bi se v zborih obravnavala znanstvena prašanja ter naj bi si društveniki naznanjali svoje skušnje. Zahvali se dr. Percu na skrbi, katero ima za napredek društva, ter opomni zbor na neki dogodek zadnjih dni.

Brala se je v političnih in zdravniških listih neutemeljena vest, da grajski otok (Grado) je podvržen mrzlici in da je nevarno pošiljati tje žovaste otroke v morske kopeli, da bi se ozdravili. Zdi se, da ta vest je izšla iz zdravniškega zbora dunajskega, re da bi se vedelo, na kaki znanstveni podlagi. Luzzatto je uže deset let ud tistega odbora, ki vodi morske kopeli v Gradeži za žovaste otroke, ter spričuje, da uspehi morskoga zdravljenja so bili izvrstni in da tak je bil tudi uspeh pri 20 žovastih otrocih, katere so bili poslani lansko leto z Dunaja v Gradež, a nikoli da ni zapazil niti najmanjšega mrzličnega znamenja na prebivalcih omenjenega zavoda. Zdi se mu torej potrebno, naj se ta zadeva pojasni, in ker nikakor ne more trpeti, da bi neutemeljene govorice, ki so brez vse znanstvene podlage, spravile ob dobro ime človekoljubi zavod in škodovale mestu posestrimi, stavi naslednji predlog: „Zdravniško društvo, ozirajo se na desetletne uspehe, katere so imele morske kopeli v Gradu za žovaste otroke, ki so se tje pošiljali, in na trditev zdravniškega zbora dunajskega, da v Gradeži vlada splošna mrzlica, nalaga odboru, naj popraš pri c. k. okrajnem glavarstvu v Gradšči in pri municipiji v Gradu, ali je omenjena trditev resnična ali prazna, in naj d avtentično naznanilo o dobljenem odgovoru zdravniškemu zboru na Dunaji in onim znanstvenim listom, ki so prinesli ono vest“. Predlog sprejme se enoglasno.

Dr. Kersovani predlaga z ozirom na to, da odborove caje so goste, občni zbori pa redki, naj bi se vabili za naprej vsi društveniki iz Gorice k odborovim sejam, da bi se mogli udeležiti znanstvenih razprav, ki se vršijo. Dr. Luzzatto omeni, da ta predlog pomeni premembo pravil. Predsednik izjavi na to, da se bo na vsak način gledalo na izrečeno pravično željo ter skušalo ustreči jej. Ob 4. uri popoldne sklenjen je bil občni zbor.

O nekaterih predmetih, s katerimi bi se lahko

(Dalje v prilogi.)

Priloga k 5. številki „Soče.“

pečalo zdravniško društvo, hočem govoriti pri drugi priliki. Vsekako je dobro, da se gospodje zdravniki zbirajo ter posvetujejo in sklepajo o svojih in o drugih koristih.

Gorica, 28. jan. — Veselica, katero je preteklo nedeljo priredila solkanska čitalnica, nam je očito pričala, da se nekedaj v narodni zavednosti znameniti Solkan iz novega probuja. Zbralo se je mnogo premnogo občinstva, da bi videlo uspehe novega odbora, kateremu izrekamo v oni večer preserčno zahvalo. Igra „Ženski jok“ se je prav čestno rešila; posebno si se odlikovali Lucija po izvrstni izvedbi, lepi izreki in pravi mojsterki gibčnosti, kakor tudi Klotalda po njeznem vedenju in dobri razumnosti. Prvo in drugo moremo prištevati boljšim diletantinjam. Lepo sta se jima pridružila Dagariu, znani igravec, in Albert in tudi Kilijan je svoje storil. Jednako se nam je prikupila podoba iz kmečkega življenja: „Pravo junaštvo“, v kateri sta Reza in Jera dokazali, da spadati med uže izurjene predstavljavke jednakih prizorov. Zrno ovega klasičnega izdelka pa se nam je izvanredno prikupilo in reči moramo, da ostanejo besede poslušalcem v vednem spominu. Našemu narodu bolj ugajajo na domačih tleh izrasle prigodbice nego opolzke igre pokvarjenega francoskega okusa. Deklamovalka nam je pokazala, kako čarovno moč imajo pesniške besede našega S. Gregorčiča. Ne brati — marveč slišati je treba njegove proizvode! Hvala toraj mladi gospodičini, ki nas je razveselila z lepe deklamacije!

Petje se je prav povoljno vršilo in se je morala ena pesen ponoviti. Po „besedi“ pa se je lepo okinčana dvorana napolnila gibčnih plesalcev in čvrstih plesalk, ki so se razveseljevali do ranega jutra.

Solkanska čitalnica in tudi Solkan moreta ponosna biti na ono prelepo veselico, ki so je v najlepšem redu in na občo zadovoljnost rešila. Le tako naprej, vrli domorodci, in Solkan bo zopet to, kar je bil!

Če še pristavim, da je došlo mnogo odličnih gostov iz bližnje okolice, kakor tudi iz vipavske doline, iz Brd in iz naše Gorice in da so vsi jako zadovoljni bili z besedo ter se le s težkim srcem ločili, izpolnili smo v kratkem svojo dolžnost. Vam pa solkanski čitalničarji kliče: na zopetno svidenje v kratkem!

Na Sv. Gori, 22. januarja. — Dovolite, blagorodni gospod urednik, da pride enkrat tudi moj dopis v Vaš cenjeni list, v katerem hočem naznapani gg. čitateljem, da smo praznovali tukaj svečanost, ki se le redko kedaj pripeti in katere na Sv. Gori najbrže še nikoli niso praznovali. Bog je dodelil mojima roditeljema visoko starost, da sta doživela petdesetletnico, odkar živita v zakonu. 15. januarja 1835 bila sta prva poročena v tukajšnji cerkvi Matere božje in 15. januarja tekočega leta praznovala sta svojo zlato poroko. Bilo je v četrtek dovolj snega, ali možnarji, ki so spremljali sv. opravilo, ki se je vršilo v cerkvi, odmevali so se prav krepko od gore do gore. Med službo bežo imel je prečastiti gospod vodja L. Rutar primeren nagovor in vsi praznovanci prejeli so sv. obhajilo iz njegovih rok. Udeležila sva se te redke slavnosti brata, udeležili so se je sestre in vsaki tudi od daleč, tako da smo imeli v naši Sarovincevi hiši prav vesel domači praznik. Naj bi milostjivi. Bog še dolgo ohranil zdrava in krepka naša zlata poročena.

Jožef Makarovič.

iz Brd, 25. januarja. — Danes praznuje sv. katoliška cerkev spreobrnjenje sv. Pavla, glasovitega apostelja, kateri je prejel od Gospoda Jezusa nalogo, naj nese Njegovo ime „med narode“. Ta izvoljenec božji, ki je pred strastno ljubil svoj, rekli bi „privilegirani“ narod, nesel je po spreobrnjenju luč Jezusovega nauka med različne narode po Aziji in Evropi ter je učil, da so pred Bogom vsi narodi enakopravni in da se toraj nobenemu narodu (tudi Scitu ne) ne sme odrekati luč resnice.

Današnje dni nasprotujejo temu načelu od mnogih strani židi, Nemci in lahoni ter ne privoščijo slovenskemu narodu ni resnice ni pravice, niti šol niti uradov. Č, da bi se kmalu spreobrnil tudi naši nasprotniki v Pavle! Upajmo!

V županiji Dolenji, ki sega do meje italijanske ob reki Idrijci, se je že mnogo na bolje obrnilo. Pred malo leti je tukaj gospodarila laška manjšina nad slovensko večino in neki dopisnik tržaškega „Cittadina“ je poveljeval moč italijanske kulture v Dolenji v cerkvi in županijskem uradu. V županijski pisarnici se je le v italijanskem jeziku uradovalo, tudi pri staračinstvenih zborih se je večinoma laški govorilo. — Zdjaj pa gospodarja slovenska večina, ki si je pred 4 leti priborila županov sedež. Najnovejši župan, g. Blažič, ki je bil izvoljen zadnje dni minolega leta, vzet je izmed trdnih slovenskih posestnikov v Kočbani. Nadejamo se toraj, da bo sloven-

ska večina vesela in zadovoljna z novim županom. Hvalevredno je že to, da je g. župan dovolil postaviti občinsko pisarnico v središči obširne županije. To bo imelo mnogo dobrih nasledkov, n. pr. starašinstvo se bo lahko, redno shajalo; županija se ne bo razdirala; središče se utrdi med Slovenci; tajnik bo imel vedno kratko in lepo pot do pisarnice ter bo laže svojo težko nalogo opravljal. Taništvo Dolenjske županije ima zaradi meje italijanske in mešane narodnosti več posla nego druga taništva. Toliko bolj hvalevreden je g. Anton Jakoncič, ki, da si posestnik, svoje moči in dragi čas žrtvuje za taniški poslovanje. On je vpeljal lepo slovensko v občinsko pisarnico, uraduje v slovenskem in le za silo v drugem jeziku. Lepa sprememba! Slava mu! Toraj upajmo in delajmo!

Dornberg, 25. jan. — Oprostite, gospod urednik, da tudi jaz gledé nameranih cest iz trnovske gozda v Ipavsko dolino svojo izrečem, ker se mi zdi, da ta zadeva je prevažna. Tudi jaz se popolnoma strinjam z g. dopisnikom iz Ipavske doline v 3 št. in priznavam, kar mora priznati vsak razumen človek, kateri razmere pozna, da bi bila cesta iz gozda na Gojaški Caven in nad Gojače, od koder bi se razprostirala na vse strani Ipavske doline, najprimernejša, najkrajša in dolini najkoristnejša. Cesta iz gozda v Šempas, kakor je bila v „Soči“ opisana, bi bila za Šempasce in občine na Lijaku velike koristi in primerna, a za nas nima skoro nobene vrednosti, dočim bi imeli drva po dovršeni cesti čez Caven — rokel bi — pred pragom. Pa ne le nam bi bila ta cesta v korist, temveč tudi Rihemberžanom, Brejscem in Prosercem itd., sploh vsi srednji Ipavski dolini od Comto do Bukovec.

Zdi se mi pa radi tega primerno, da opozorim tudi slavna županstva imenovanih občan na to velevažno cesto ter jim prav toplo na srca polagam, naj se tudi ona oglašijo in pripomorejo, da se cesta na Caven, kakor hitro mogoče izvrši. Sedaj imamo do drvi v gozd tako daleč, da si jih v čustu silnega dela ne moremo nikakor iz gozda pripraviti, in ker drva vendar morajo biti, poka sekira po domačih šumah v veliko kvar ali celo po sadnih drevnih, kmetiji y škodo. Vse to bi izostalo, ako bi bila cesta na Caven izpeljana. Pa tudi mi bi si včasih a prevažanjam gozdnih drv kakšen forintič pridobili, kar bi nam nikakor ne škodovalo. In pa če tudi ne, ali ni žalostno, da moramo sedaj skoro v Logatcu po drva, dočim jih imamo skoro pred nosom. Žalostno je le, da ne moremo do njih, da ni ceste na Caven; to se mi zdi tako, kakor da bi lačnemu človeku kazal kruh, a da bi ga poslednji ne smel jesti. Zdi se mi torej potrebno, da bi se tudi naše županstvo za to cesto izreklo in zanjo kaj storilo.

Mislimo, da tudi Rihemberško županstvo ne zaostane, katero ve ceniti dobre in lepe ceste, kar je razvidno iz tega, da je mojstrsko zavrnilo cesto med Kasovljem in Rihemberškim pokopališčem.

K.

Z Vitovlj, 27. januarja. — Sprejmi, draga „Soča“ par vrstic ter naznani jih svetu, da zve, kako težave imamo in česa potrebujemo. Bog razsvetli pamet onim, ki visoko stojé, da bi spoznali naše potrebe ter jim hoteli pomagati. Do zdaj smo uže nekaj prosili, ali uslišani nismo še bili. — Kdor pozna ležo Vitovljske občine, njeno zadevo kmalu presodi. Štiri sela, namreč Vitovlje, Užica, Zagavec in Badalič so pod eno občino, v kateri se gotovo nahaja toliko otrok, da bi jih bilo za eno učiteljico dovolj. Šola naj bi bila za vse te otroke v Vitovljah; kuhota (soba) se dobi, ker stojijo prostori porni (prazni); bila bi na lepem razvidu.

Posestniki omenjenih sel plačujejo čez 360 gl. šolske doklade na leto; od občinskih zemljišč in gozdov plačuje se tudi nad 100 gl.; torej vsega skupaj nad 460 gl. na leto za šolske potrebe in vendar nimamo osebe, ki bi bila zmožna, da bi naše otroke podučevala. Kam imamo poslati šestletnega otroka? morda v šolo v Osek? po tistih kozjih poteh, ki so čez 3/4 kilometra dolge? Kaj more otrok iz take šole domov prinese? dobro, da sam domov prileze, polen blata in nesnage. Veliko dnij pa niti ne more iti v šolo radi mraza ali slabega vremena. Kaj se more torej tak otrok naučiti?

Poreče kdo, naj hodijo v Šempas; ali tje je prav taka daljava, zato nismo nič boljše. Ne ostane drugega nego to, da nam dajo učiteljico; učila bo otroke razen drugih reči tudi v ročnih delih, ki so našim deklicam jako potrebna. Potem se bodoogle vsaj ponašati s tem, da se kaj naučijo, kar jim bo služilo v korist. Gospoda, ki skrbite za našo blaginjo, ozrite se na našo prošnjo in uslišite jo.

Izpod Goljaka, 21. jan. — Pri nas je strašno. Tako piše, da strehe razkriva, okna pobira, ljudi pobira in ograje podira. Vse je rado pri peči in kdor

mora izpod krova, mora hočeš-nočeš gospo burjo plesati. Saj v tem pogledu smo vsi enakopravni! A to nas ne bega! V nadi — te imamo še nekoliko — da ostro zimo bode nasledovala prijetna spomlad, potem vroče poletje in sledajoč bogata jesen in dobra letina, se pri vsem tem vršenji kratkočasimo. Nekoliko prebiramo knjige družbe sv. Mohora, nekoliko se razgovarjamo in prav radi priuškušujemo glasnikom, ki nam donesajo novosti iz naše stolnice Ajdovščine. Čakajo nas zasluzki na ostajanje. Zidali bodo v kratkem šolo v Sv. Križi in v Ajdovščini. Našt zadnje šole je — kakor so se izvedeni izrazili — uzor načrt. Ni čuda — saj tako se je takrat govorilo — da je bil minole jeseni pri razstavi udnih pripomočkov v Gorici — odlikovan. Vse to nič ne pomaga. Krajinam odnosajem ne ugaja — in mirna Bosna! Krajni šolski svet in občina so uložili prošnjo, da bi se oni načrt predrugačil. V Ajdovščini se je nastanil tudi nov zdravnik. Govorica ga izdaje za „Melorusa“. Gospodič kaže se i spretnega zdravnika. Nov lekarnik se tudi ravno tje ponuja in kakor se je danes trdilo, izvestno pride. Mi vsi se tega veselimo, ker upamo, da bodo odlej zdravila kaj cenejša nego doslej. Predno ozdraveš — slove naš pregovor — moraš umreti, to je ne na telesu, marveč na novem pomajkanji. Odelej ne bomo hodili več v Gorico po tobak, ampak v Ajdovščino. Za ves okraj bodo imeli pri Čibejevih ali pri Ruševih — ne vem ravno kje — veliko tobakarno. Tobak bodo dobivali iz Trsta in ne iz Gorice. Znamenje, da dobimo prej tramvaj iz Trsta nego iz Gorice. To je naša podgoljaska politika!

S Krasa, 11. januarja. — Ko sem prečital dopis s Krasa v 2. št. letošnje „Soče“, mislil sem si, kdo more biti tako olikan, da ga je pisal. Vender se pomirim, ko sem pomislil, da zemlja nosi vsega v svoji meri. Ko se dva ali trije prepirajo, dobi gotovo tudi četrty svoj delež, če tudi se jih prav nič ne dotika. Tako je tudi moj dopis v 89. št. lanske „Edinosti“ slednjič dobil pravcato obroč.

Z mirno vestjo čital sem dopis s Krasa v 50. št. lanske „Soče“, ki me je šaljivo razglasil za „kompetentnega“ v šolskih rečeh. Ali konec je bil za dopisnika slab, kajti neki drug gospod „Ne s Krasa“ mu je v št. 1. t. l. odgovoril s puščami na kraško učiteljsko osebo. To pa je prvega g. dopisnika tako zgrelo, da se je v 2. „Sočini“ številki možatost nosil nad ubogim Vanderčkom.

Gospod dopisnik, ne štejem si v čast, odgovarjati vam obširno na Vaš dopis, le to naj povem, da „originalna misel, ki se je Vanderčku rodila v glavi“, je glas kraškega ljudstva in da me ni čisto nič sram, ko opozarjate na moj dopis v „Edinosti“ št. 89. l. l. in ga obsojate. Vsakemu pravemu rodoljubu, torej tudi učitelju, naj bo blaginja naroda pri srci. Zagotavljam vas, gosp. dopisnik, da si ne želim časti, a tudi take robate graje ne, kakeršno mi vi dajate. Če sem krivico govoril, dokažite mi jo, ne pa da me sramotite. Vanderček.

iz Avberja, 25. januarja. — Dobro vem, draga „Soča“, da nisi še nikoli dobila dopisa iz naše vasi (kdo ve? Ur.); zato te prosim, vrsti ta mali dopis med drugo svoje blage, če tudi popisuje stvar, ki je že nekoliko zastarela. Mislil sem, da bo kdo drugi pisal o tej stvari, kateremu pero bolj gladko teče nego meni, ali ker se nikdo ni oglašil, naj se ališ vsaj moj glas, če prav ni najprijetnejši na svetu.

Dokončali smo letošnje božične praznike v lepem vremenu, da že zdavno ne tako. Žalbož, da se je bil med prazniki pripetil grd nered, katerega je vsa občina obžalovala. Na sveti večer med polnočno maso začel je neki človek, ki je bil nekoliko izuma, v cerkvi razsajati in upiti, da je bilo grdo slišati. Tako robate so mu šle včasih iz ust, da so se ženske jokale. Nekateri moške zgrabijo tega človeka in ga peljejo iz cerkve, ali hudobnež ni mogel še mirovati. V svoji zlobnosti in hudomušnosti misli, kaj bi naredil občinarjem, ki ga niso hoteli imeti v svoji sredi v cerkvi, ker tega ni zaslužil. Le kmalu jo iztuhata zabita batica. Neporednež gre in zapre cerkvena vrata, da ljudje niso mogli iz cerkve po končani sv. maši.

Ko so si ljudje vendar pomogli, da so prišli iz cerkve na prosto, ujeli so neporedneža in so nosili po Zendarje, ki so odvedli nepokojneža k sodniji v Sežano. Tam ga čaka zaslužena kazen, ker je motil ljudi pri njih najsvetejšem opravilu, v hramu božjem pri sv. maši. Upam, da mu ne pride več kaj takega na um, da bi hotel s svojim nespodobnim vedenjem pohujševati pošteno sosesko.

Tolmin, 23. januarja. — Prépозno je bil dočlen dan veselici „Rokodelskega bralnega društva“, da bi ti jo bil, draga „Soča“, o pravem času sporočil. Pa naj bo; 21. t. m. se je vršila. Program je kazal petje, veseligrto, potem tombolo, slednjič pro-

sto zabavo, to je ples. Veseloigro „Gospod Čapek“ predstavljal so diletanti, gospice in gospodiči raznega stanu. Ljuboslava Jug (Marta), Marija Licen (Klara), Jožef Premrov pl. (major Slavecki), Ant. Devetak (Lapka) so prav dobro izvršili svoje naloge. Tudi gospodi A. Volarič (Gasper), Jož. Pagon (Dobski) in Fr. Kalčič (Peter Čapek), so naloge dobro izvršili, dahi so bile njih jako težke uloge (role) nekoliko neprimerne razdeljene. Vojaki, posebno že stari in dosluženi, morajo biti predstavljeni po telesno jakih osebah. Kako dober utis napravil je na občinstvo major Slavecki, ali stari umazani Labka! Pri razdeljevanju ulog treba je torej dobro paziti na lastnosti posameznih igralcev.

Bratno društvo bi moralo tudi na to gledati, da bi predstavljal včasih igre resnega in poduščljivega sadržaja, da poslušalec lahko izvleče namen in pomen igre. To je pri burkah in navadnih veselih igrah le redkokrat doseči, ker poslušalec zavolj smeha nima časa na to misliti. — Gospod H. Volarič se je zopet pokazal spretnega učitelja v petji. Najprvo je bila pesem Prešernova pesem „Od železne ceste“, za dvo- spev in sbor, katero je uglasbil v zadnjem času g. Volarič. Zakaj niso sledile pesmi v redu, napisanem v vabilu? — Glasovir posodila je jako radovoljno čitalnica, ki je vedno postrežljiva in priljudna pri vsakem prošnji.

Tudi prosta zabava vršila se je jako prijetno, tako da nekateri so se spominjali na stare plesne tržanov (Bürgerbälle); toraj ni čuda, da udeležba od strani dostojanstven in tržanov je bila obilna, dahi je bila sreda v točnu. — Tako naj dela novo društvo tudi naprej, da si utrdi naklonjenost ljudstva, katero si je že dosedaj pridobilo. Ker pa njegov namen je poleg zabave tudi ta, da se podá narodu prilagoditost k omiki, štedljivosti in poštenemu postopanju, zato bi bilo dobro, da bi udje sami pomagali pri napravah take veselice. Odborniki in udje naj vzajemno postopajo, naj drug drugemu podpirajo ter skrbijo, da si društvo napravi kako glavnico, ki bi koristila udom pri vsakovrstnih nepričakovanih neizgadah.

Ne hudujte se, če govorim resnico, vsaj ona vedno boli. Za sedaj le: na svidenje 31. januarja, kateri dan priredi društvo ples, zabavo za letošnji puet.

iz Koborida, 22. jan. († A. Šekli.) Tužna nam majka! Ni več mej nami predragega nam mladenciča, vneta narodnjaka, od vseh, ki so ga poznali, spoštovanega možaka in vzornega učitelja, ni več mej nami A. Šekli-ja! Pri tem spominu gotovo zarosi oko vsacega, ki je imel prilagoditost kedaj z njim občevati; vsak globoko vzdihne, ter mu iz dna srca zaprosi nevsahljivo srečo v deželi večnega miru in pokoja. Ravno si je bil osnoval v svoji blagi duši, kako hoče gojiti in navduševati za vse dobro in blago sebi izročeno mladino, kar mu v sredi njegovih upov in nad neizprosna smrtna kosa prestrize nit življenja v najlepši dobi. Danes nam je došla prežalostna vest, da je A. Š. večeraj zjutraj izdihnil svojo blago dušo v tržaški bolnišnici, se ne celo 24 let star. Čeravno smo bili vsi že na to pripravljani, vendar nas je v dno srca pretreslo to tužno sporočilo.

Bil je ranjki jedni sin tukajšnjega posestnika. Že kot majhen deček je kazal veliko veselje do učenja; zato je šilil v Gorico, kamor so ga stariši tudi res poslali. Odlučil se je kasneje za težavni učiteljski stan ter je vse v to potrebne šole s prav dobrim uspehom dovršil. Pri tem pa ni zapravil svojega keršanskega prepričanja, kar se tako rado pripeti marsikateremu mladenciču po šolah. Njegova prva in zadnja služba bila je v rojstnem kraju, v Koboridu, kjer je akozi 3¹/₂ leta vestno in izgledno služboval. Z vsem navdušenjem mladostnega ognja se je poprijel podučevanja mladine, ki mu je bila tolikanj pri srci. Tukaj je bil duša vsemu narodnemu gibanju, navduševal je svoje domačine pri vsaki prilagoditosti za sveto stvar, podpiral je vsako narodno podjetje z vsemi svojimi močmi in pri tem ni gledal ne na denar, ne na svoje rahlo zdravje, kajti pokojnik ni bil nikoli prav trden. In če je videl kaj vspeha od svojega truda, bilo je to njegovo največje veselje, največje zadoščanje. Dopisoval je v razne časnike in tudi vrla „Soča“ je marsikak dopis prinesla iz njegovega spretnega peresa. To njegovo vsestransko delovanje je šol in zunaj šole je bilo morda tudi nekoliko krivo njegovi boleznij, ter zasadijo smrtno kal mlademu življenju. Lani mej šolskim letom dosegel je, kar je sam prearčno želel: imenovali so mej mnogimi prosilci njegua učitelja na Kamnem, ker so se Kamenci krepko zanj potegnili. Jeseni bi bil imel to službo nastopiti, a žal, da se to radi boleznij ni moglo zgoditi. Okolo velike noči že je bil začel pokašljavati; lotila se ga je bila pljučna bolezen, ki je prihajala od dne do dne hujša, tako da si je moral izprositi odpust. Bil je še precej okrevaal. Da bi si zdravje popolnoma utrdil, šel je v milejše podnebje, v tržaško okolico. A žalibog, s to premembo se je njegovo stanje le še pohojušalo in povrnil se je slabši nego je bil šel z doma. Ko vidi, da tu ne dobi potrebne zdravniške pomoči, povrne se zopet v Trst. Pa vsa zdravniška umetnost ni nič izdala, ker je vsegamogotni sklenil, dobrega S. k sebi poklicati. Tukajšnja čitalnica je naročila venec svojemu nekdanjemu, pre-

rano umrlemu predsedniku, ter s tem pokazala hvaležnost do svojega požrtvovalnega pospešitelja. Jaz pa sem hotel s temi vsticami postaviti majhen spominek svojemu zvestemu prijatelju v našem glasilu, čeprav je vreden večjega, nego more priti iz mojega skromnega peresa. Vi pa, predragi učiteljski tovariši njegovi, mislim, mu ne morete postaviti lepšega in trajnišega spominka, nego s tem, da posnemate ranjcega Antona v njegovi značajnosti, v njegovem možkem vedenji in pravem narodnjaku. „Zgodaj je končal, pa je izpolnil veliko let; zakaj njegova duša je Bogu dopadla, zato je hitel, vzeti ga izmed hudobij“. Modr. 4, 13—14. Lahka mu zemljica in večni pokoj.

V Cerknem, 13. januarja. — Dolgo časa, draga „Soča“, nisi ničesa objavila iz našega kraja; sprejmi tedaj vsaj to moje poročilo v svoj cenjeni list!

Rad bi poročal kaj veselega o naši čitalnici in naših narodnjaku, toda žalibog tega ne morem.

Po drugih krajih, kakor v Šebreljah, snujejo nova društva ter tako dajajo nevesčemu narodu prilagoditost k izobraževanju. Možje, do katerih ima narod zaup, stopijo društvu na čelo ter ga izpodbujajo k napredku.

Mar ni tudi pri nas tako? Ne vem. Naj omenim, da ima naša čitalnica pičlo število udom ter da še ti se malo brinijo za narod. Starešin je prav malo vpisanih v društvo, in še ti, kar jih je, prepuščajo vodstvo drugim. O našem učiteljsstvu ne vem kaj reči. Ono, ktero vodi našo mladino ter jo pripravlja na pot življenja, voditi bi moralo tudi naše duševno mlado, nerazvito ljudstvo ter je vnmati za slovensko stvar, in sicer ne le z besedo, marveč tudi z dobrim vzgledom moralo bi mu pokazati pravo pot. Ali izpolnjuje naše učiteljsstvo to dolžnost? Zedinite se, dragi rojaki, in nikdo naj ne pravi: „Saj je dovolj, da sem rojen Slovenec“; tak izgovor ne pristuje možaku. Skupno začnite svoje delo, ker le se združeno močjo se kaj doseže. Izvolite uplivne ter za narod vnete može, kateri bodo zvesto izpelnovali svojo nalogo, ter ne odvracajte dela drug drugemu, dobro vedoči, da: Sloga jači, nesloga tlači!

iz Gôr, dne 25. decembra 1884. — (Odpravite šlabe navade!) Prav je govoril g. dopisnik o žganjepitju v naših gorah. Če ne bo drugače, nas žganje res uduši. Jaz bi pa želel še nekaj drugega omeniti o tem.

Navada je pri nas, da se daja žganja onim, ki hodijo mrliča kropit. Tu je mnogim prilagoditost, da se v mladosti navadijo tega strupa. Celó večeranje se ti vlačijo okrog možko, žensko, otrocij, vse vprek. Nekateri grede po petkrat, šestkrat kropit, samo da več dobijo. In tu se vidijo včasih prizori, ki so za res ostudni. Otrocij, žensctvo, vse se valja po cesti pol pijano ali prav pijano. In drugih nerednostij se tudi ne manjka. Hvalo nam je vedeti naši slavni sodniji, ki ne potrjuje takih računov za žganje o pogrebih. Ti računi so večkrat razmerno jako veliki.

A trebalo bi, da bi se tudi od strani našega županstva kaj storilo v iztrebljenje te ostudne, sramotne navade. Res je bil uže nekedo opomnil gledé tega pri občinski seji. Toda občinski predstojnik ga zavrne rekoč: Je uže taku navada, kaj čemo? Želeti bi bilo, da bi občinski glavar ne gledal na to, kaj je navada in kaj ni, nego na to, kaj je primerno, spodobno, dobro in pravo. Bog daj bolje v novem letu! L-a.

Politični pregled.

V notranji politiki suče se zanimanje vsega političnega življenja okolo državnih zborov v Budapešti in na Dunaji. Posebno v Dunajskem pričelo je živahno življenje: vlada je prinesla v zbornico celo kopo novih postavnih načrtov, o katerih se je na tem mestu že govorilo, predložila je tudi zboru nova pogodba s severno železnicó, ki pouzroči gotovo burne debato, kajti ljudstvo in veliko poslancev zahteva, naj bi prišla imenovana železnica v erarsko oskrbnitvo. Dalje sta tudi že na dnevnom redu pristojbinski zakon in zakon o uredenju duhovniške plače. Poslednji zakon je vlada dolgo odlagala, a sedaj je bila prisiljena predložiti ga zbornici, kajti inace ne bi dobila večine za pristojbinski zakon. Govori se, da grof Hohenwart in Clam-Martinič prideta v gosposko zbornico v prihodnjem zasedanji; kaj nastane potem iz desnice, ugibuje se mnogo, a gotovega se sedaj ne dá povedati, dokler ne bodo nove volitve končane.

Na Ogerskem bo letos deželna razstava, trgovski minister bo kmalu stavlil predlog o kreditu za to razstavo.

V zunanji politiki sučejo se govori večinoma o atentatu, katerega so pouzročili anarhisti

v Londonu z dinamitom v palači obeh zbornic in v starem gradu Tower. Streha v prvi palači ima več sto lukenj in v spodnji zbornici je vse križem razmetane in razdejane; klopi liberalnih poslancev so vse razdrobljene konservativnih pa ne. Sreča, da ni bilo seje; hudo ranjenih je le nekaj policajev in drugih ljudij.

Domače in razne vesti.

Njeno Veličanstvo presvitla cesarica zapustila je Miramare in se je odpejla zopet na Dunaj. Tiste dni, ko se je mudila ob jadranskem morju, je pridno obiskavala tržaško okolico in bližnje kraje. Bila je v Devinu, na Proseku in na raznih krajih, kjer si je ogledala okolico in zanimive reči. Tudi v Pulj se je bila odpejla, kjer jo je meščanstvo brzo spoznalo in pozdravljalo, če tudi ni hotela, da bi se jej javno čast skazovala. Mnogi so imeli priliko, da so videli presvitlo cesarico. V Trst ni bila šla.

Slovensko bratvo in podporno društvo v Gorici priredi v soboto, dne 7. februarja t. l. v restavraciji Dreherjevi na Travniku, št. 16 slovensost v spomin Valentinu Vodniku z naslednjim sporedom: I. Beseda. 1. Overtura „Graničarji“, vgl. pl. Zajic; svira godba. 2. V spomin Val. Vodniku; vgl. Hajdrih; poje zbor. 3. Slavnostni govor. 4. Hervaticam, vgl. pl. Zajic; poje zbor. 5. Val. Vodniku; zl. dr. L. Toman; deklamuje g.čna I. F. 6. „Kateri bo?“, veseloigra s petjem v dveh dejanjih. 7. Srečkanje. Igra se na 16 dobitkov. 8. „Slevanka“, četvorka, vgl. Ivana Strauss; svira godba. II. Ples. Začetek ob 7¹/₂ uri zvečer. — Vstopnina za osobo 10 kr.; število e za srečkanje po 10 kr.; gospodje plesalci, ki dobijo posebna znamenja, po 80 kr. — Vstop je dovoljen udom tega društva in njih družinam, kakor tudi udom drugih slovenskih društev, katera so vabljená. Neudom imenovanih društev ni dovoljen vohod brez vabila. K obilni udeležitvi vabi Odbor.

Vincencijeva družba v oskerbljevanje bolnikov, revežev in podpore potrebne mladine že nekaj let marljivo dela v našem mestu in deli dobroto brez razlike na vsako stran. Ker se je pa mesto razširilo in se tudi revščina množila, se je mimo prve konference, katera si prihrani stolno faro in faro sv. Roka, osnovala s 1. januarjem t. l. druga konferenca (oddelek) te družbe s slovenskim poslovnim jezikom in samostalnim delokrogom za fari sv. Ignacija in sv. Vida. Ta konferenca šteje šlepo število vrlih, odličnih in navdušenih katoliških mož in že prav marljivo dela. Doslej oskerbljuje po delavnih svojih udih na teden 16 revnih in bolnih družin in namerava v kratkem za ubogo, učečo se mladino napraviti nekako kuhinjo za opoldansko jed. O družbi sami in njeni važnosti spregovorimo kasneje; za danes jo se stališča delujoče kršanske ljubezni kakor novo pridobitev živo pozdravljamo.

Bolnišnica usmiljenih bratov v Gorici izdala je, kakor navadno, poročilo za lansko leto 1884. Več o njem prihodnjič.

Ravnopravnost je lepa reč, pa draga, v Gorici jako redka in kmalu je ne bo več dobiti. Mestni zastop daje naredbe gledé pogrebnih sprevodov, ki veljajo, dokler se ne začnejo izjemne. Danes so pogrebi hčer bogatega trgovca in sprevod se je pomikal prav počasi iz velike cerkve skoz Raštelj, čez Travnik in po Gosposki ulici. Jutre pogrebejo ubogo revico in prepričani smo, da jo popeljejo okolo gradu memo živinskega trga. Nekdaj je delala smrt vse enake, dandanes pa ostajajo razlike tudi po smrti.

iz Komla se nam poroča: Z odlokóm vele-slavnega c. k. namestništva v Trstu od dne 18. t. m. št. 947 potrjena so pravila „Bratnega društva“ v Komnu. Začetkom meseca februarja počne to društvo svoje delovanje. Kdor hoče društvu pristopiti, naj naznani svojo željo nemudoma odboru, kateri vsacega poštenjaka prav rad sprejme. Občni zbor bo v nedeljo, 1. febr. Bog daj društvu edinost in dober uspeh!

iz Podmelca dobili smo letošnje sveže cvetlice, trobentice in zvončke, z opombo, da že o novem letu se je videvalo tam na solučnih krajih zelenje in cvet. Srečni gorski kraji, katere imenujejo Sibirijo in ki tekmujejo v zatišjih z avstrijsko Nizzó.

iz Goč poroča se žalostna vest, da ondašnji občespoštovani župan in vneti narodnjak, ki je bil še le 34 let star, je 19. t. m. v Sežani nagloma umrl. Gnal je bil nekaj živine na somenj. Vračaje se prisedel je na voz k nekemu Vipavcu, ki ga je imel nekoliko pod kapo. Sedel je na vozu med dvema tovarišema. Voznik je na ovinku preveč pogнал, voz zadene ob kamen in vsi se prekucnejo. Eden je čal nepoškodovan, dva sta se odrsala, ubogemu županu so se pa možjani pretresli, da ni prišel več k zavetstju. Preicali so ga v bližnje krómo, kjer je po 2 urah

umrl, potem ko je prejel še sv. olje. Na domu zapustil je starega očeta in slepo sestro. Prepeljali so ga v Goče, kjer so ga v četrtki pokopali. Večna luč naj mu sveti. Goče žalujejo po njem.

Prijazen spomin ohranil si je med svojimi znanci A. Šekli, bivši koboridski učitelj. Kako blaga duša je bil ranjki, spoznati se dá iz tega, da smo dobili o njem štiri dopise, eden lepši od drugega. Vsi hvalijo njegovo vzorno delovanje in žalujejo po njem. Eden dopis smo priobčili, druge smo morali odložiti; morda prinesemo prihodnjic še eden.

Pri Rebku sešlo se je bilo pretekli četrtek, 29. t. m. lepo število rodoljubov iz vse Vipavske doline. Niso se razpošljala vabila, ampak le po prijateljski poti se je bilo zvedelo, da nekateri gospodje nameravajo priti tisti dan k Rebku in s njimi tudi pesnik Simon Gregorčič. To je zadostovalo, da se je zbralo do 50 odličnih mož na Goričici. Med njimi bilo je 17 duhovnov (4 župniki), mnogo učiteljev, županov in drugih veljakov. Stolaravnatelj bil je izvoljen pred. g. Logar, župnik Križki, s čegar vodstvom bili so vsi navzoči jako zadovoljni. Njegova napitnica bila je prva in je veljala sv. očetu in presvitlemu cesarju. Na to se je zapela cesarska pesem, katero so vsi stoje poslušali. Vstale so se potem napitnice posebno na navzočega pesnika, ki je na vsako odgovoril v verzih, da je bilo veselje. Med izvirnimi izvrstna je bila prva in ona na Sočo. Kaj tako krasnega se ne sliši vsak dan. Vmes prepevali so prvaški izurjeni pevci prekrasno. Ako so kedaj kateri pevci hvalo zaslužili, zaslužili so jo oni. Še le v noči razšla se je vesela družba, ki je pokazala, kako spoštovanje uživa gospod pesnik v svoji domovini in kako lepo je med brati, ki so enega duha. Natančnejši popis prelepega shoda pričakujemo za prihodnjo številko.

„Slovenskemu jezu“ v Brdih poslal je pesnik č. g. Simon Gregorčič, vikar na Gradišci, za dano mu zaupnico sledečo zahvalo: „Slovenskemu jezu“, osobito njegovemu vrlemu odboru, najiskrenejšo hvalo za prijazno in dobro utemeljeno zaupnico. Veseli me ta posebno za to, ker mi je podana od katoliškega društva in ker so na nji podpisani trije značajni duhovniki, katerim v verskih zadevah nihče ne more očitati najmanjše nekorektnosti. Da se mora „Človeka nikar“ tako brati, kakor Vi berete, je gotovo, in vsak pameten človek jo bode tudi bral takó. Znani kritik se je držal pravila:

„Im Auslegen seid frisch und munter,
Legt ihr's nicht aus, so leget was unter!“
..... Nadejam se pa, da tudi med Slovenci prevaguje zdrava pamet in da ne bodo iskali v mojih pesmih stvari, katerih nikdar nisem v nje položiti hotel in tudi ne položil. — Še enkrat ponavljam svojo zahvalo voščim vašemu prekoristnemu in delavnemu društvu obilno najlepših vseh. Bog Vas živi!“ Menimo, da po tej pesnikovi izjavi ne more nihče več dvomiti na pravem pomenu pesni „Človeka nikar“, v kateri katoliško društvo nahaja katoliška načela, držoč se katekizma, zdrave pameti in pesniških pravil.

Vladika Strossmayer, mož po volji božji, ki deluje na to, da bi se združili iztočna slovanska in zahodna rimska cerkev, in ki je zaradi tega sovražjen, kolikor le mogoče, obhajal bo letos sedemdesetnico svojega življenja. Ker se udeležuje tega praznovanja vsi jugoslovanski rodovi, prenešeno je godovanje na praznik rojstva Marijinega, 8. septembra. Nadejamo se, da to praznovanje pripomre veliko k temu, da se združenje Slovanov v katoliški cerkvi pospeši. Bog daj! Vsak pošten in pravičen Italijan in Nemec mora želiti, da bi se to zgodilo.

Vlak v zlato Prago in na Velehrad, kjer počivajo ostanki sv. Metoda, slovanskega apostelja, napravlja se za mesec avgust. Gotovo se udeležuje tega potovanja mnogo naših ljudi, da skažejo čast blagovestniku slovanskemu in da bodo videli češko zemljo, kjer biva nam soroden rod slovanski.

Katoliško-politiška čitalnica v Čepovanu bo imela dne 2. febr. t. l. svoj občni zbor po redu, ki je v pravih določen. Po zboru bo beseda po sledečem sporedu: 1. Petje. 2. Deklamacija: Družba, zl. S. Gregorčič. 3. Petje. 4. Šaljiv govor. 5. Petje. 6. „Prava vijolica“ za tenor in harmonij, zl. F. Mendelssohn-Bartholdij. 7. „Pravo junaštvo“, podoba iz kmečkega življenja. K obilnej udeležbi vabi odbor. Začetek ob 7½ uri zvečer. Čepovan 26. januarja 1885.

Sežanska čitalnica priredi dné 2. svečana 1885. v prostorih gospoda viteza Scaramanga veselic, obstoječo tombolo in plesa. Pri plesu bo sviral izvrsten češki orkester. Ustopenina 40 kr. za osebo. Začetek ob 7½ uri zvečer.

Vabilo k slovesni besedi v spomin Valentinu Vodniku, ktero priredi „Narodna čitalnica“ v Vipavi dne 2. svečana 1885 v svojih prostorih. — Spored: 1. Slavnostni govor Vodniku v spomin, govori V. Rohrman. 2. „Mirja oživljena“, moški zbor. 3. Vilhar: „Slavjanka“, moški zbor. 4. Hajdrih: „Mladina“, moški zbor. 5. Stare: „Blaznica v prvem

nadstropji,“ vesela igra v enem dejanji. 6. Komični prizor s petjem. 7. Ples. — Svira godba Bianchi iz Trsta. — Vstopnina 30 kr., sedež 20 kr. — Vstopnina k plesu 50 kr. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Koščanski rodoljubi priredijo v soboto 7. februarja velik ples v krasno okinčani dvorani g. Fr. Mariniča. Začetek ob 7½ uri zvečer. Vstop 1 gold. Naj bi se gospodi pa tudi drugače pokazali rodoljube in ne le pri plesu. Menimo, da ples ima z rodoljubjem malo opraviti.

Pevsko društvo „Zora“ na Vrdele priredi o priliki slavnostnega svojega otvorjenja v soboto 31. januarja t. l. v dvorani vrta Rossetti v Trstu sijajen koncert s sledečim sporedom: 1. Davorin Jenko: Naprej, svira godba. 2. Pozdrav predsednika. 3. J. pl. Zajc: V boj! moški zbor. 4. Slavnostni govor, govori g. Josip Negode podpredsednik. 5. J. pl. Zajc: Hrvatiscam, moški zbor z basovim samosplovom. 6. I. Titl: Slovanska sinfonija, svira godba. 7. Simon Gregorčič: V pepelnici noči, deklamuje gospica G. 8. J. Carli: Slavjanka, mešan zbor. 9. Gjuro Eisenhut: Sokolada, svira godba. 10. Davorin Jenko: O Vidovem, moški zbor. 11. Gjuro Eisenhut: Ustaj rode, moški zbor. 12. V. Sarti: Originalna sinfonija, svira godba. 13. Hrabroslov Volarič: Slovenca dom, moški zbor. 14. Ples. Začetek točno ob 9. uri zvečer. Ustopenice za osebo 30 novcev. Čisti dohodek je namenjen za napravo društvene zastave. Večji darovi se bodo radi tega s hvalečnostjo sprejemali.

Razglas. Da ustreže želji nekaterih gospodov posestnikov, sklenilo je c. k. kmetijsko društvo, kupiti na njih račun nekaj gnojilnih solij iz Stassfurta. Toda blago naroči se le tedaj, kedar se oglasi toliko posestnikov, da ga vzame lahko vsaj en železniški voz (vagon), ker le tako se znatno prihrani na voznini. Zato so vabljeni tisti gospodje posestniki, kateri hoté porabiti to priliko, naj se v ta namen nemudoma oglašijo v uradu kmetijskega društva ter naznanijo, kake vrste soli (klorkalij ali žepelnokisli kalij) in koliko (v kvintalih po 100 kilogr.) želé pri tej priliki kupiti. Gledé cene teh umetnih gnojil se opozarja, da leta 1884. je stal klorkalij z vsebino 96.80% na mestu, od kodier prihaja, 18 frankov, žepeno-kisli kalij z vsebino 95% pa 27 frankov kvintal. Voznina se lahko računi okolo 6 frankov za vsak kvintal. Razume se pa, da kmetijsko društvo ne prevzema nikakega poročstva za to, da bi ne bile morda cene porasle in da bi bilo treba letos kaj več plačati, kakor je na drugi strani mogoče, da bo blago ceneje, kakor je bilo leta 1884, v katerem slučaju bi bile niže cene v korist naročnikom. Kdaj bo treba po naročeno blago priti in kdaj je plačati, o tem se razpošlje dotičnikom posebno naznani. Naročila se bodo sprejemala do 15. februarja t. l.

C. k. kmetijsko društvo v Gorici, 15. jaa. 1885.
Predsednik CORONINI.
Tajnik VELICOGNA.

Zahvala in prošnja. Za šolo v Ravnici blagovolis č. g. Fr. Leban, vikarij, naročiti prekoristni časopis za olsko mladino „Vrtec“, brez katerega ne bi smela biti nobena slovanska šola. Za ta dar izreka podpisani v imenu šolske mladine gosp. darovatelju srčno zahvalo. — Pri tej priliki naj omenim hvalevredni sklep kranjskega dež. zbora, ki je daroval 100 gl. podpore „Vrtcu“ s pogojem, da razdeli 20 iztisov slovanskim šolam na Kranjskem. Da bi se tudi pri nas kaj jednacega zgodilo „Vrtec“ zasluži vsestranske podpore. — Slavn. c. k. okr. šol. svet v Gorici, ki je naročil 60 iztisov knjig družbe sv. Mohora za naše šole, naj bi se spomnil tudi na „Vrtec“, ki je za mladino največje veljave. Medvešček Peter, učitelj.

„Ljubljanskemu Listu“ in na popravek barona Winklerja v zadnji št. mislili smo odgovoriti po vseh točkah; žalibog je odgovor tako narastel, da smo mogli danes le en del priobčiti. Upamo, da nam bo mogoče dalji odgovor primerno skrajšati. Gospodje čitatelji naj z odgovorom blagovoljno potrpijo; iz njega bodo videli, kako ljubljanski listič stvari prekučuje. Kolikor bi ne bila stvar danes pojasnjena, razgrnemo jo prihodnjic.

Koliko je Nemcev na Kranjskem? Prav malo; 114 in nič več in nič manj. Toliko zamreč jih je prosilo za nemško šolo in tem bi tudi mi spridevalo podpisali, da so res Nemci. Vse drugo pa, namreč onih 29.278, ki so si za občevalni jezik nemškega à la „zajec v breg laufen, krava zelje pauhen“ izvolili, so pa izzemši nekaj sto Kočvarjev zgolj nemčurji, ki bi za svoje otroke le radi tega radi imeli nemško šolo, da bi se na tistih poprej kmečka koža zgladila, ki so jo po svojih roditeljih dobili. Tako je!

„Duhovni pastir“ je ime cerkvenemu listu, ki izhaja v Ljubljani v „Katoliški tiskarni“ enkrat na mesec v zvezkih velike osmerke 3 — 4 pole debelih. S sodelovanjem več duhovnov ureduje ga Anton Kržič, katehet v samostanski šoli čč. uršulinaric v Ljubljani. V lahko unljivi besedi prinaša cerkvene govore za vse nedelje in praznike razdelane ali pa le opozovane; razen tega pa še komilitična zrua in po-

gled na slovstvo. Na rudedih zavitkih ima naznačené knjige razne vsebine. Naročnina za vse leto iznaša samo 4 gl., ki naj se pošljejo v Ljubljano „Katoliški bukvarni“.

„Ljudska knjižnica“, katero izdaje tiskarna J. Lcoma v Mariboru, prav dobro napreduje. Do zdaj sta izšla dva snopiča, katerih prvi šteje v mali osmerki 55, drugi pa 120 strani. Prvi obsega povest iz domačega življenja „Mladi Ladis“, katero je po enaki nemški povesti prosto poslovenil Gombarov, drugi pa uže znano povest „Zlata vas“, katero je bil za slovensko ljudstvo poslovenil Fr. Malavašič. Vsak mesec izideta dva snopiča in vsak snopič stane samo 6 kr. Kdor želi lahkega, umljivega berila, naj si naroči „Ljudsko knjižnico“.

„Jurijev Koledar“ za navadno leto 1885 izšel je v Trstu v tiskarni C. Amatijsa sinov. Na 109 straneh v osmerki ima navadni koledar ter mnogo šaljivih prizorov, povestij, pesnj in podob. Posebno za pustni čas daje dokaj razvedrilnega berila. Cena postavljena je jako nizka, namreč na 50 kr. Naročuje se pri opravništvu „Jurija s pušo“ v Trstu.

„Die Pfarrconcurs-Prüfung“ je naslov novi knjigi, katera na 75 straneh velike osmerke razpravlja to za dušne pastirje in druge jako važno prašanje. Pisatelj, Valentin Nemeč, profesor bogoslovja v Celovci, navaja mnogostranske cerkvene določbe v tem oziru ter ocenjuje sedanjó navado, ki velja gledé teh skušenj. Nočemo naštevati posameznih točok, ki se nahajajo v knjigi; le to rečemo, da nkomur ne bo žal, kdor si jo kupi, naj je omenjeno slušnjo uže prestal, ali naj se na njo še le pripravlja. Knjiga se dobiva v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovci. Pisatelj pravi v predgovoru, da se mu je zdelo posebno zaradi tega potrebno, izdati tako knjigo, ker so v nekaterih škofijah uže bile škofijske sinode, katerih glavna naloga je razen drugih zadev volitev izpraševalcev, med tem ko se v drugih škofijah take sinode (duhovski zbori) pripravljajo, in ker so knjige, ki o tem govore, večinom zastarele. Našemu duhovstvu naj bo knjiga toplo priporočena.

„Urkunden — und Regestenbuch des Herzogthums Krain“, zove se knjiga, katero izdaje neutrudljivi pisatelj gospod Franc Schumi v Ljubljani. Ravnokar je izšel te knjige 2. zvezka 1. snopič, ki obsega listine od leta 1200 do 1258. Na 160 straneh velike osmerke podaja 202 listin ali njih odlomke, kolikor zadevajo slovensko deželo, posebno Kranjsko. Kdor vè, kake važnosti so listine za vsakešno zgodovino, kako težko je priti do njih in kako lahko se zgublajo, priznati mora, da g. izdajatelj zasluži vsó hvalo za tako truda polno in prevažno delo. Naj bi njegovo delo pospeševalo poznanje domače zgodovine in naj bi ga rojaki tudi gnotno podpirali s kupovanjem te knjige.

„Archiv für Heimatkunde von Franz Schumi. Geschichtsforschungen, Quellen, Urkunden und Regesten. Tudi te knjige izšel je 2. zvezka 1. snopič na 128 straneh velike osmerke. V nji je pojasnjena marsikatera okoliščina domače zgodovine, ki je bila do zdaj še temna. Delo je sposobno, da pospešuje domačo zgodovino in da budi ljubezen do nje. Naročnina obema knjigamā znaša 3 gl. 15 kr., ki naj se pošljejo izdajatelju v Ljubljano po poštni nakaznici.

Javna zahvala

gospodu odvetniku Kamilu vitezu Egörju v Gorici, kateremu se presrečno zahvaljujem, da mi je neko pravdo, ki je uže deset let tekla, potem ko je on v roke vzel, v 18 mesecih dokončal. Ob enem moram izreči, da g. odvetnik ni tirjal previsokega plačila in da je pri vsem na to pazil, da bi pravdar ne imel prevelikih stroškov. Zato bodi ta gospod priporočen vsem onim, ki potrebujejo odvetniške pomoči.
J. K.
c. k. finančni nadstražnik.

Oznaniło.

Čestita si podpisani naznaniiti slavnemu občinstvu, da se je od novega leta 1885 počenši v občini Ajdovščini naselil kot občinski zdravnik in da zdravi (ordinira) vsak dan od 11. ure dopoldne v svojem stanovanji na javnem prostorišči.

Ob enem naznanjam, da sem bil do sedaj kot sekundarni zdravnik I. reda v c. k. Rudolfovi bolnišnici v Beču.

S poštovanjem
Dr. Vladimir Filipović,
zdravnik vsega zdravstva.

V Ajdovščini, dne 14. jan. 1885.

HRASTOV

stavbeni les se proda v Panovici „potok pri bajti“

I. delež 90 kosov	36,26	} kub. met. } razverstne } mere.
II. „ 91 „	38,19	
III. „ 73 „	44,33	

Pisemne ponudbe na vse ali posamezne deleže, katerim naj se doda varščina 50 gl. za vsak delež, sprejema podpisano do 8. februarja t. l. dopoldne v svojem uradu. Ponudi naj se za kubičen meter brez razločka verste lesu, ali na črez za vsak delež posebej. — Pogoje lahko vsakateri pregleda pri oskerbništvu.

C. K. GOZDNO OSKERBNIŠTVO
v Gorici, dne 28. januarja 1885.

Razglas.

Po prav ugodnih pogojih se odda v najem hiša z vsem gospodarskim poslopjem, sposobnim za vsakršni obrt, s poleg ležečim zemljiščem in mlinom, ali tudi brez teh, kakor se komu ljubi; vse to je tik državne ceste. Natančneje se poizvé pri lastniku Josipu Faganu h. št. 69 v Oseku.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

P. n. člani oddelka III.,

katerih zavarovanje v društvih za vzajemno podedovanje konča dné 31. decembra 1884, pozivljajo se v smislu §. 12 pravil tega oddelka, da pošljejo naravnost glavnemu ravnateljstvu v Prago s priporočenim pismom naslednje listine:

1. Krstni list zavarovanca (obmišljenca), t. j. tistega, na čegar življenje je bilo zavarovanje skleneno. Ta list — ali pričevalo o starosti — mora biti izdan po dotičnem župnijskem uradu in redno kolekovan; navaden izpisek iz matice ne zadostuje.

2. Pričevalo, da je zavarovanec (obmišljence) preživel 31. dan meseca decembra 1884. To pričevalo izda tudi župnijski urad in potrdi občinsko predstojništvo, oziroma c. kr. beležnik občine, v katerej je v tem času naseljen zavarovanec.

Po izrecnem glasi §. 12 pravil odd. III. izgubi vsakdo, ki teh listin ne predloži najkasneje do 31. marta 1885, vse svoje pravice do končnega deleža in zapade tak delež v korist ostalih članov dotičnega podedovanijskega društva.

Glavno ravnateljstvo

vzajemno zavarovalne banke „Slavija“ v Pragi.

VINO NA PRODAJ

1884. leta belo vino rezno hektoliter	10 gl.
1883. „ „ „ prav prijetno „	12 gl.
1879. „ „ „ „ „	16 gl.
1875. „ „ „ „ „	22 gl.
1868. „ „ „ „ „	60 gl.
1884. leta pristni tropinovec	30 gl.
1884. „ „ „ slivovec	40 gl.

Josip Kravagaa
v Ptuj (Pettau), Štajersko.

ZA PUSTNI ČAS

dobiva se v papirarnici M. Coppag-a (prej Seitz) v semeniških ulicah št. 12

lepa zbirka kotiljonskih redov navadnih in finih, kakor tudi vsakovrstni klobuki in smešne kape, pripravne za društvene veselice in za šeme.

Imenovana papirarnica sprejema naročila omenjenih rečij iz vsake vrste in v vsaki množini, ker ima na razpolago gospodov odjemnikov ilustriran katalog (zaznamek), iz katerega lahko izbira.

HILARIJANSKA TISKARNA

v Gorici, v nunskih ulicah h. št. 14,

sprejema v tisek knjige, knjižice, časnike, vizitne liste, vabila, okrožnice, sonete, petice, cenike, jedilne liste, bolete, vozne in mrtvaške liste, žalna pisma in vsakršna dela, ki spadajo v delokrog tiskarske umetnosti po prav nizkih cenah.

Tiskarna ima v zalogi vsakovrstnih tiskanih za cerkveno rabo, kakor: spričevala, račune, dnevnik, zapisnike, pregled, razkaze, posnetke, kanonske table, matice (matrike) za krst, birmo, zakon, smrt, velikončne liste, kakor tudi popis duš (status) v latinskem, slovenskem, italijanskem in neuškem jeziku itd. itd.

Tiskarna daje poročstvo za natančno in hitro postrežbo in za nizkost cen.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliči

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpele ude in kite itd., malo časa čez se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliči“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Schymart. Gospodu pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabila. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratki rabi oprostil mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakomu bolniku v jednaki bolezni priporočam. Vasej blagorodnosti pa izrekam najpristrénejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem uđani

Franc Jug, posestnik v Šmarji pri Celji.

Planinski zeliščni sirup kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsno in pljučno bolečino; 1 steklenica 50 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči sokki in sirupi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazezem želodeci, jetrih in obistnih boleznih, v šk-tuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami i gold. 5 kr. Razposilja se le jeden zavoj.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim povzjetjem v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Mestnem tegu v Ljubljani.

Razglas.

Podpisani podžupan Dolenje Cerovške občine, v sporazumu s cerkvenimi predstojniki, dajem na znanje predčastiti duhovščini v pokoji, da občina Dolenje Cerovo bi rada sprejela enega duhovnika v pokoji, kateri bi ne imel družega opravka nego maševati ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Zato pa bi dobival 100 gl. na leto in prosto stanovanje z vrtom.

Dolenje Cerovo, dne 28. januarja 1885.

Andrej Podveršček,
podžupan.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrudratniše žilodčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadelznostih, zoper beli tok, bojaz, zoper bitje sreča tor čistijo pokvarjeno kri. One ne pregžnjajo samo omejenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljave pa edino v lekarnici Cristofoletti v Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovis in v lekarni Alla Madonna v Korminu. Ena steklenica stane 30 novcev.

NEPRESEGLJIVO.

SAMO ZA 25 KRAJCARJEV

dobiš lahko naslednje reči lepo spravljene v zavitku:

25 pol pisemskega papirja v 8ki lepega, belega, črtanega,	1 fin svinčnik, osemvoglat s cedrovega lesa,
25 debelih pisemskih zavitkov,	1 kos španskega voska dobrega,
6 finih izbranih peres,	1 lep peresni držaj,
	1 list sušilnega papirja.

Samo v papirarnici M. COPPAGA (prej F. Seitz), v semeniških ulicah št. 12.

Prekupčevalcem se cena izdatno zuiža.

Vkup 10.000 dobitkov

1
srečka

KINCSEM - SREČKE

1. glavni dobitek gold. 50.000

11
sreček

goldinar

2. glavni dobitek 20.000 3. glavni dobitek 10.000 gl. a. v.

goldinarjev

a. v.
za poštne prosto dopošiljatev sreček in znamenka dobitkov naj se dodá 15 k.)

LOTTERIE-BUREAU des UNG. JOCKEY-CLUB
Batvanergasse BUDAPEST National-Casino
kakor tudi v vseh menjalnicah, tobakarnah in loterijskih kolekturah.

a. v.
za poštne prosto dopošiljatev sreček in znamenka dobitkov naj se dodá 15 k.)

Srečkanje že 20. februarja t. l.